

5.7 Druhy švů

5.7.1 Rozdělení švů podle účelu

Pomocný šev je nenamáhaný šev, který má na oděvu pomocnou funkci za účelem usnadnění technologického procesu, docílení žádaného tvaru, ozdoby, nebo úspory materiálu.

Mezní šev spojuje dva různorodé materiály, například podšívku a vrchový materiál.

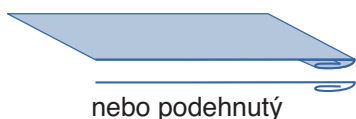
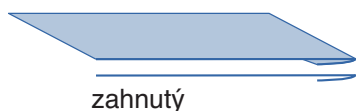
Členicí šev člení plochu oděvu za účelem ozdoby, dosažení tvaru, úspory materiálu apod. **Montážní šev** spojuje díly a součásti oděvu do větších celků.

5.7.2 Rozdělení švů podle umístění na oděvu

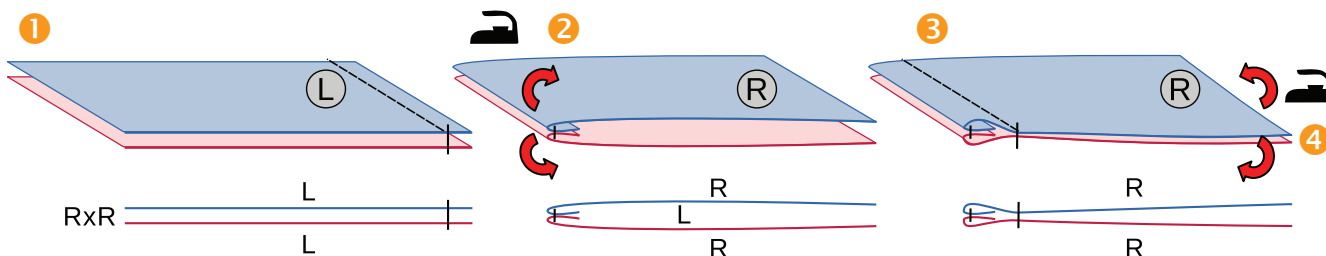
Podle umístění na oděvu rozlišujeme například zadní středový šev, boční šev apod.

5.7.3 Rozdělení švů podle provedení

Podle provedení se švy se dělí do 8 tříd podle mezinárodní normy ISO 4916. Označení třídy je pětímístné, značí typ švu, způsob položení materiálu a způsob prošití. Při hotovení švů a v jejich názvosloví se pracuje s oděvním materiálem, který může být:

Materiály se pokládají lícem na líc LxL, rubem na líc RxL, lícem na rub LxR nebo rubem na rub RxR.

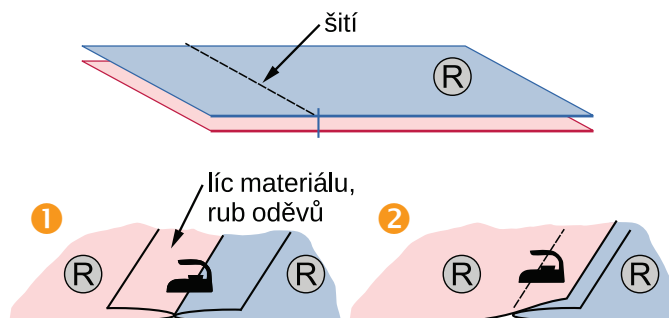

Nejběžněji používané švy:

I Hřbetové švy (1. TŘÍDA)

JEDNODUCHÝ HŘBETOVÝ ŠEV

je nejčastěji používaný šev. Vznikne spojením dvou materiálů složených na sebe LxL v určené šířce podle okraje. Po sešití se švové záložky rozžehlí ① nebo sežehlí ②, okraje švových záložek musí být začištěny.

Švy se pro zjednodušení kreslí jenom z bočního pohledu. Takové vyobrazení se nazývá **řez švu**.

DVOJITÝ HŘBETOVÝ ŠEV

se používá především u ložního prádla, tašek a u výrobků, kde jsou sešívány okraje rovné. Výhodou je, že po dokončení jsou švové záložky schované a nemusí se začišťovat.

● Postup hotovení

1. Přiložit materiály rub na rub a předšít za 0,3 až 0,5 cm. ①
2. Obrátit a vymnout do hrany nebo rozžehlít a vyžehlít. ②
3. Prošít z rubu za 0,75 až 1 cm. ③
4. Obrátit do líce, vymnout do hrany a vyžehlít. ④

I Přeplátované švy (2. TŘÍDA)

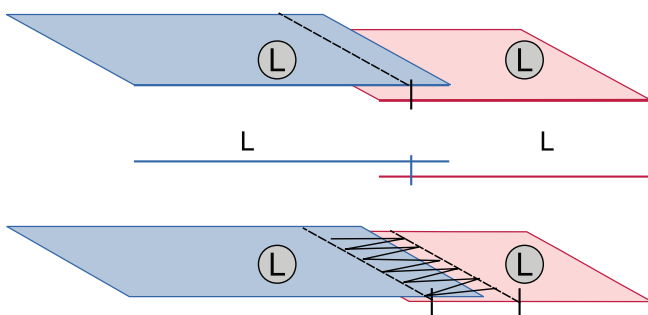
se používají tam, kde je vyžadována pevnost nebo komfort při nošení, především tedy u košil, pracovních oděvů, prádla a sportovních oděvů.

JEDNODUCHÝ PŘEPLÁTOVANÝ ŠEV

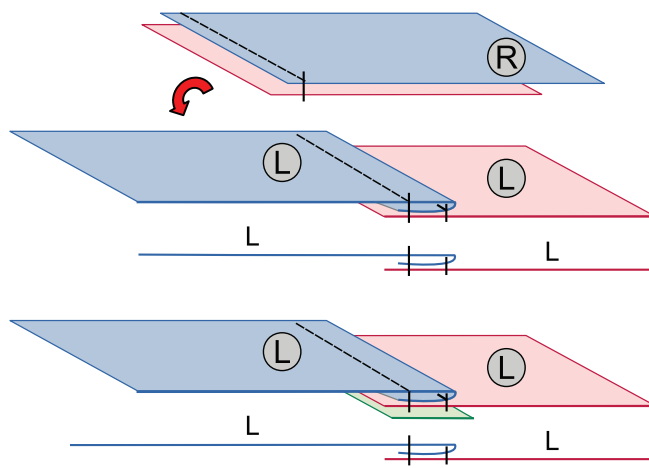
bývá použit u prádla a sportovních oděvů (zajišťuje komfort), často v kombinaci se strojovými krycími stehy, které zároveň začištějí švové záložky (spodem krycí stehy a spodem-vrchem krycí stehy).

● Postup hotovení

1. Položit materiály přes sebe RxL a prošít vhodným druhem stehu.

Varianta tohoto švu se často používá u větrovek a nepromokavého oblečení, kdy je takto zhotovený šev ještě následně přelepen nepropustnou páskou. Při hotovení této varianty se švová záložka nejprve předšije a poté sklopí a přežehlí, potom prošije a podlepí páskou. Tento šev ale patří do třídy hřbetových švů.

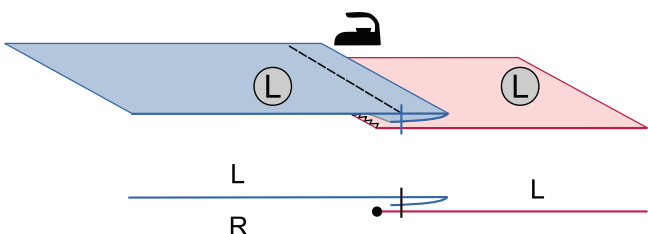

ZAHNUTÝ PŘEPLÁTOVANÝ ŠEV

se používá například při našívání sedel, volánů nebo klínů u kimonových rukávů. Nezažehlená švová záložka musí být začištěna.

● Postup hotovení

1. Zahnout a zažehlit švovou záložku 1. dílu (modrý).
2. Obnitkovat švovou záložku 2. dílu (růžový).
3. Přiložit díl se zažehlenou švovou záložkou RxL 2. dílu a prošít.

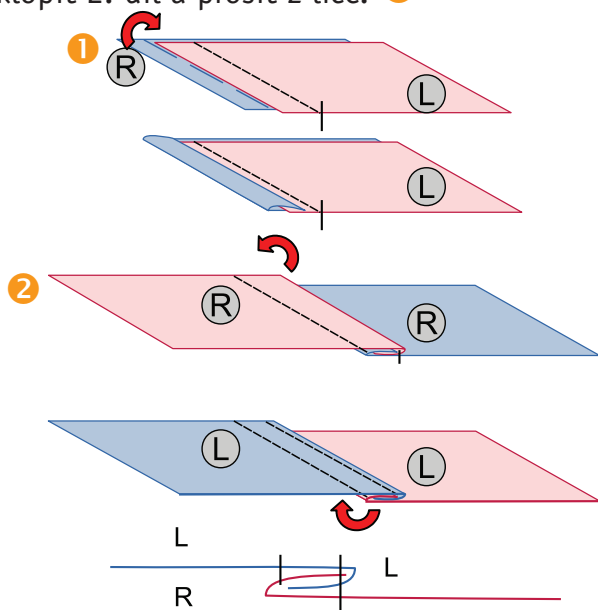

ZAKLÁDANÝ PŘEPLÁTOVANÝ ŠEV

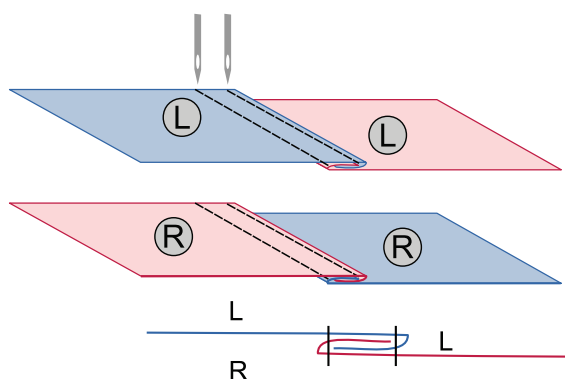
se hotoví tam, kde jsou potřeba pevné švy, tedy na oblečení z denimu, u sedových švů kalhot, u pracovních oděvů, košilí apod. Šije se na jednojehlovém šicím stroji ve dvou operacích.

● Postup hotovení

1. Zahnout a zažehlit švovou záložku 1. dílu (modrý).
2. Přiložit 2. díl (červený) RxR okrajem k zažehlení 1. dílu a sešít. ①
3. Sklopit zažehlenou švovou záložku k šití, sklopit 2. díl a prošít z líce. ②

Tento druh švu je také možné zhotovit v jedné operaci pomocí zakladače na dvoujehlovém šicím stroji.

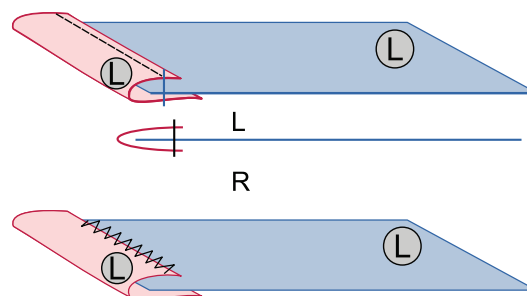

I Lemovací švy (3. TŘÍDA)

zapravují nejčastěji tvarované okraje oděvů a to pomocí lemovacího materiálu.

JEDNODUCHÝ LEMOVACÍ ŠEV

vznikne s použitím lemovacího materiálu, který má pevné okraje nebo musí být jeho okraje jinak začištěny. K lemování se proto často používá tkanice nebo lemovací pruženka. K našití lemovací pruženky je nutné zvolit vhodný steh. Šev se hotoví v jedné operaci.

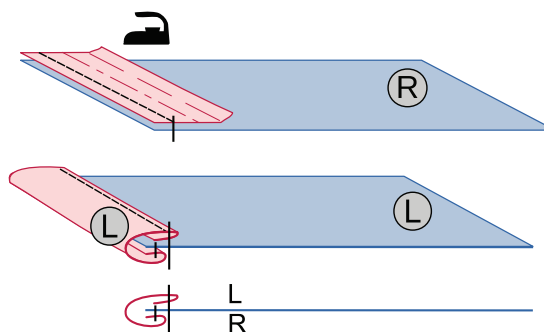

OBOUSTRANNÝ LEMOVACÍ ŠEV

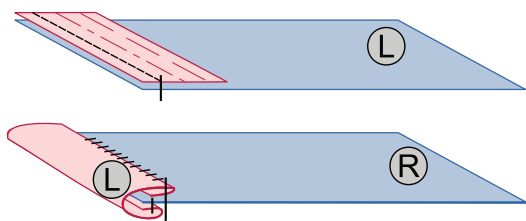
se hotoví ve dvou operacích z rubu do líce nebo z líce do rubu. Při hotovení z rubu do líce se při dokončení prošívá strojem, při hotovení z líce do rubu se lemovací materiál při dokončení přichytí zapošívacím stehem. Proužek lemovacího materiálu je na obou krajích zahnutý.

● Postup hotovení

1. Zažehlit švovou záložku na jednom kraji lemovacího proužku.
2. Přiložit proužek LxR a předšít.
3. Proužek otočit kolem švu do líce a prošít.

při hotovení lemovacího švu z líce do rubu se proužek v rubu přichytí zapošivacím stehem za předšití kosmého proužku

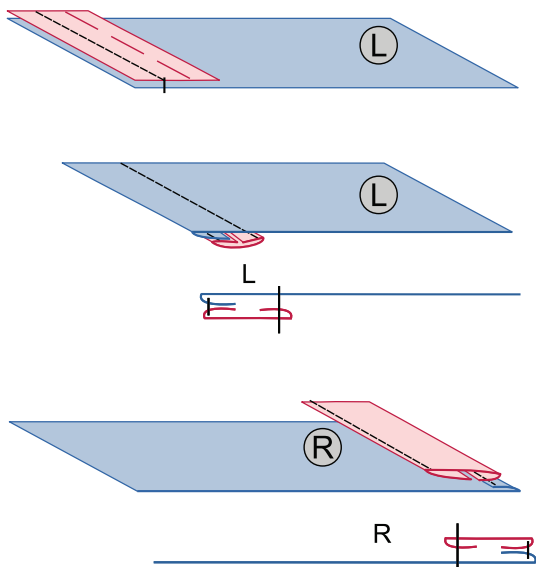

Tento šev je možné také zhotovit pomocí přídavného zařízení, které lemovací proužek rovnou zakládá a lemovaný materiál do něj vkládá. V průmyslu se tento způsob používá k začišťování švových záložek nebo například krajů podsádek.

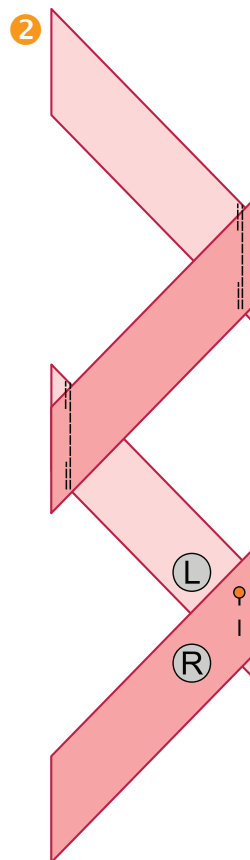
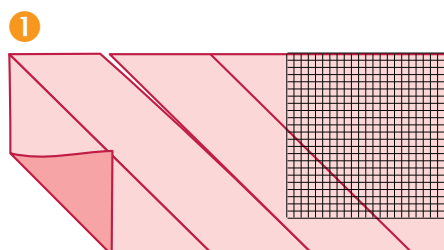

PLOCHÝ LEMOVACÍ ŠEV

vzniká podobně jako oboustranný lemovací šev, rozdíl je v tom, že lemovací proužek není otočený kolem okraje materiálu, ale do rubu. Jako zdobný prvek může být kosmý proužek otočený do líce.

K lemování se nejčastěji používá **šikmý neboli kosmý proužek**. To je proužek oděvního materiálu střižený pod úhlem 45° k osnově ①. Útkové a osnovní nitě v kosmo střiženém materiálu mají volnost se proti sobě pohybovat a zajistí tak tvarování lemovacího proužku do oblých tvarů. Proužek lze koupit hotový, bývá bavlněný nebo saténový, různých šíří, barev a vzorů, nebo je možné nastříhat a sešít proužky z tkaniny ②. K hotovenému oděvu může být proužek v barevně kontrastním provedení. Při lemování oblých okrajů, jako jsou průkrčníky a průramky, je nutné před lemováním proužek žehlením vytvarovat.

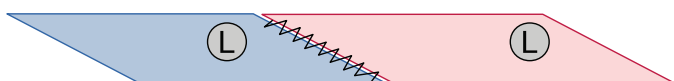

I Dotykové švy (4. TŘÍDA)

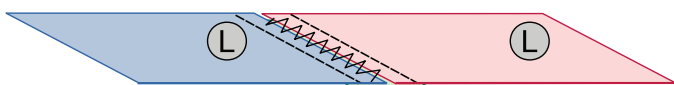
vznikají spojením dvou materiálů přiložených okraji k sobě tak, že se dotýkají ①. Místo spojení se zpravidla podkládá proužkem vhodného materiálu ②. Příkladem použití tohoto švu je všití zdrhovadla nebo některé švy při šití obuvi.

JEDNODUCHÝ DOTYKOVÝ ŠEV

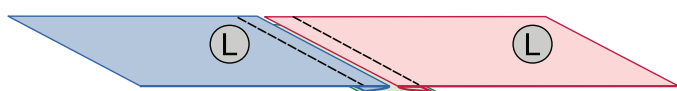
hotovený v jedné operaci

nebo s podložením pomocného materiálu.

ZAHNUTÝ DOTYKOVÝ ŠEV

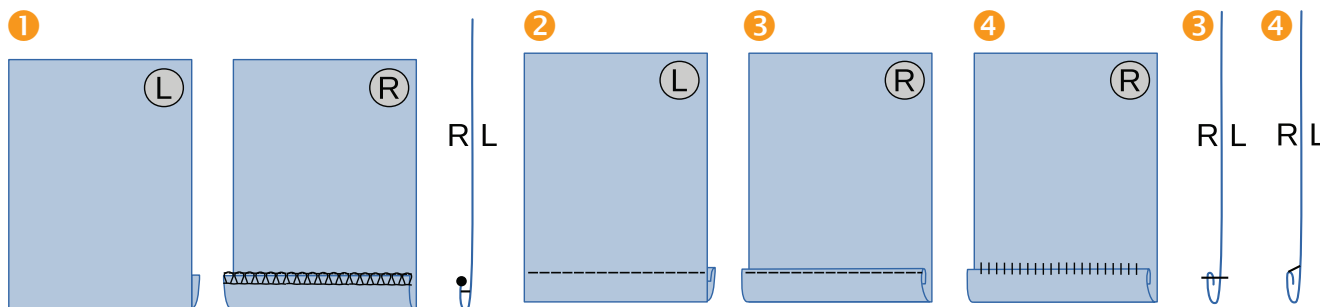

I Obrubovací švy (6. TŘÍDA)

vznikají zahnutím nebo podehnutím okraje oděvního materiálu, který se upevní vhodným strojovým nebo ručním stehem.

ZAHNUTÝ OBRUBOVACÍ ŠEV ①

má zahnutou švovou záložku přichycenou skrytým zapošivacím stehem ručně nebo strojově skrytým řetízkovým stehem.

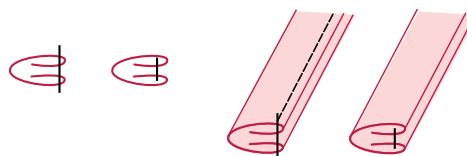

PODEHNUTÝ OBRUBOVACÍ ŠEV ②

má podehnutou švovou záložku prošitou strojem ③ nebo přichycenou zapošivacím stehem ručně ④.

I Začišťovací švy (7. TŘÍDA)

se používají například při hotovení plavkových ramínek nebo poutek.

I Zajišťovací švy (8. TŘÍDA)

se používají například k upevnění různých popruhů.

I Ozdobné šití (5. TŘÍDA)

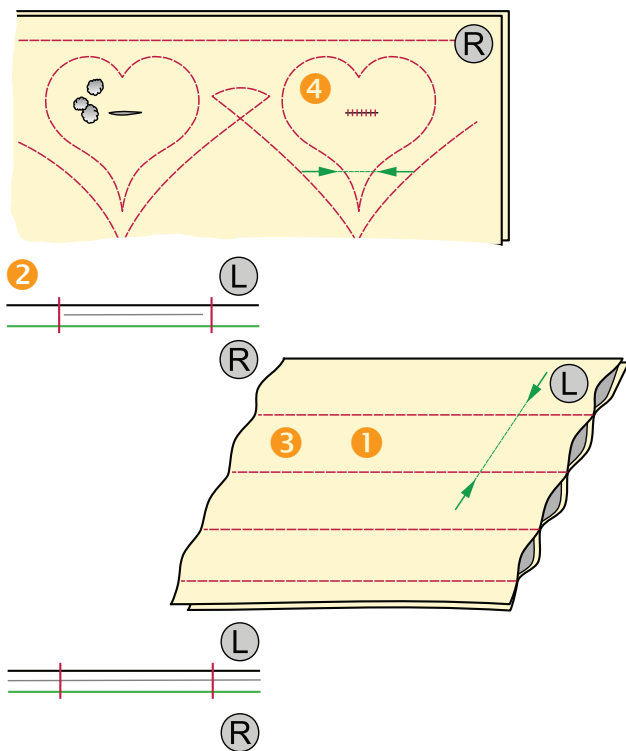
Ozdobným šitím se vytváří ozdobné prvky jako sámký, aplikace a další, viz kapitolu 5.8.

5.8 Ozdobné prvky

mohou být uplatněny buď přímo v oděvním dílu, jako například ažury, výšivky, sámky a podobně, nebo se vytváří z jiného materiálu a k oděvu se připevňují, jako například volány, rýšky, aplikace a další. Zdobení oděvu je závislé především na tom, k jakému účelu má být použit.

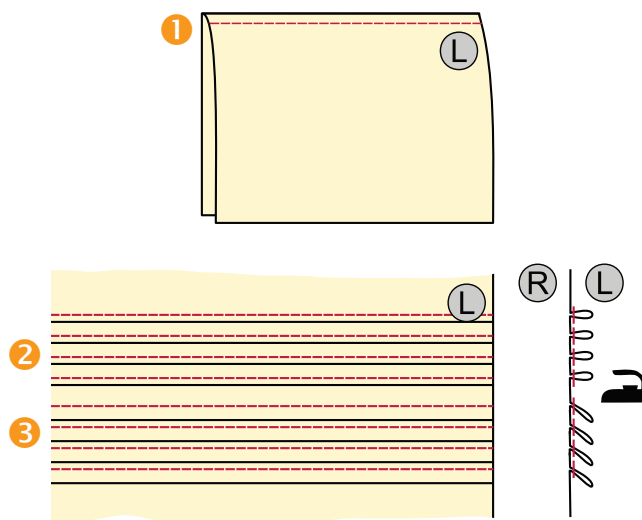
5.8.1 Ozdobné prošívání

je strojové prošívání krajů, švů, kapes a dalších. Plocha se prošívá vždy minimálně na dvojitěm materiálu, při rovném prošívání strojem se používá vodící pravítka ①. Při prošívání s vytvořením plastického tvaru se vkládá výplňkový materiál – vatelín ②. Plastické prošívání ploch se používá na bundách, přikrývkách, županech a dalších. Postupuje se tak, že se vatelín vloží mezi 2 materiály (může být vrchní materiál a podšívka) a prošije se daný tvar ③. U menších obrázků se prošije daný tvar, zhotoví se nástřih v podšívkovém materiálu, tvar se vyplní a otvor zašije ④. Vzor pro prošívání se přenáší vykreslením křídou, prošitím pomocného papíru, na kterém je obrázek nakreslen, nebo perforováním šablony z tuhého papíru.

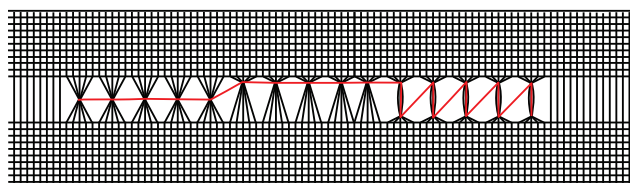
5.8.2 Sámky

vznikají strojovým prošitím oděvního materiálu v různé vzdálenosti od přehybu z líce ①. Nejčastěji se šijí rovné po niti. Vlasové sámky jsou sámky užší než 3 mm, nesežehlují se, žehlí se na měkké podložce po rubu ②. Široké sámky se sežehlují ke straně ③ a lze je ještě ozdobně prošít a to překlopené do různých stran. Sámky se používají především na slavnostních košilích, halenkách a šatech nebo na bytovém textilu. Mohou být na oděvu umístěny jednotlivě, ve skupině nebo v celé ploše. Oděvní díl je třeba dopředu vystříhnout větší o dvojitou šíři každého sámků nebo se nejprve vytvoří sámky na oděvním materiálu a teprve potom se stříhá díl.

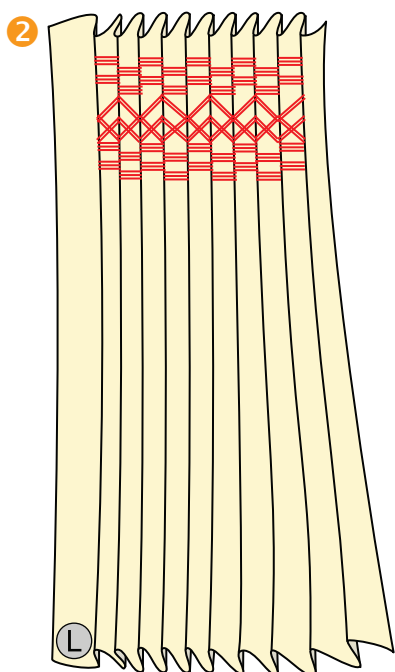
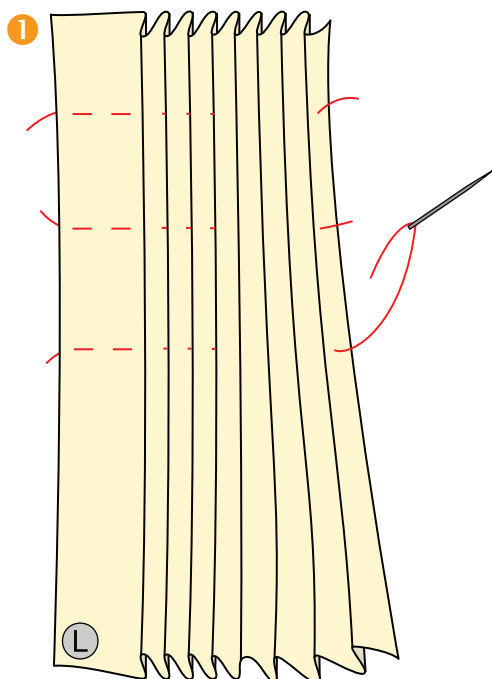
5.8.3 Ažury

jsou mřížky vzniklé vytažením několika osnovních či útkových nití a je možno je zhotovit pouze na tkanině s plátňovou vazbou. Aby lépe vynikl jejich vzhled, spojují se nitě v mřížce ve svazky a to různými způsoby.

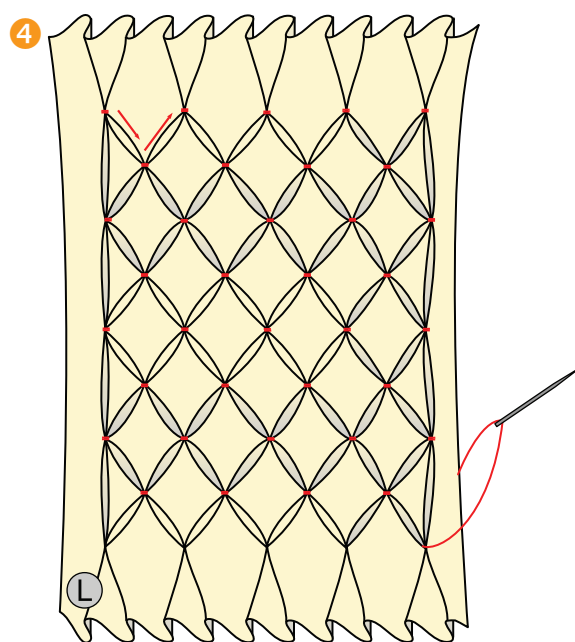
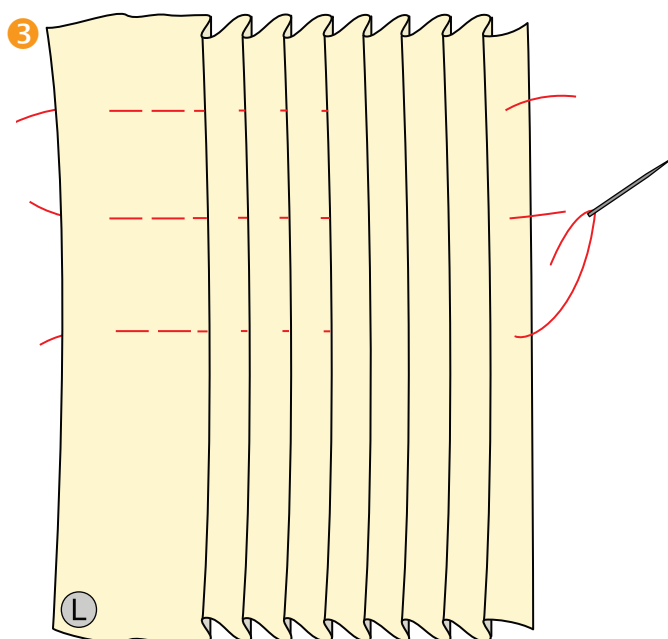
5.8.4 Vrapování

je pravidelné pevné spojení záhybů ručními stehy a je ozdobným prvkem převzatým z kroje. Oděvní díl musí být 2 až 2,5krát širší než výsledek. Nejprve se prostehují vodorovné řady předním stehem. Návlek musí být stejně dlouhý jako oděvní díl. Délka stehu je z rubu i líce stejná, steh je dlouhý 5 až 7 mm ①. Používá se nit, ne stehovka, aby se při stažení nepřetrhla. Následně se oděvní díl pomocnými stehy stáhne a ohyby se dle vzoru sešívají z líce dírkovým hedvábím stonkovým stehem ②. Nakonec se vytáhnou pomocné stehy.

5.8.5 Žabkování

se dnes častěji vytváří strojovým šitím za pomoci tenkých pruženek nebo elastických nití. Při klasickém ručním žabkování se nejprve prostehují vodorovné řady předním stehem, lícové stehy jsou dlouhé 8 mm, rubové 2 mm ③, oděvní díl musí být 2 až 2,5krát širší než výsledek. Používá se nit, ne stehovka. Po stažení se sešívají pouze 2 vedle sebe ležící řásky v 1. řadě z líce dvěma zadními stehy, prohlubní v rubu se přejde do 2. řady a sešijí se opět 2 řásky vedle sebe, potom opět dva řásky v 1. řadě ④.

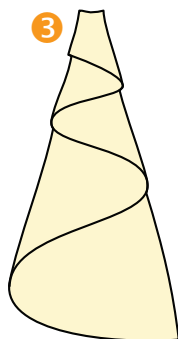
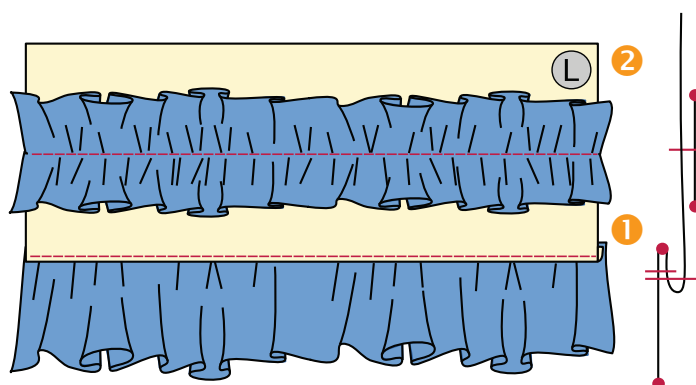

5.8.6 Volány a rýšky

Volán ① je ozdoba z řaseného, skládaného nebo plisovaného pruhu textilie přišitá jednou stranou k oděvu. Může být rovný nebo střížený do tvaru, délka pruhu je 1,5 až 3krát větší než délka hotového volánu. Zřasení se provádí dvojitým prošitím, dvounitým vázaným stehem nastaveným na největší délku stehu, s uvolněnou vrchní nití. Volný kraj musí být začištěn zahnutím, podehnutím nebo obnitkováním. Volány se našívají jednoduchým hřbetovým nebo přeplátovaným švem.

Rýšek ② je ozdoba z řaseného, skládaného nebo plisovaného pruhu tkaniny přišitá většinou středem, na rozdíl od volánu má volné oba kraje. Kraje bývají začištěné.

Zvonovka ③ je ozdoba u krku zhotovená ze samostatného volánu stříženého do kruhu nebo jeho části nebo do tvaru spirály. Může být i z více dílů, zhotovuje se z lehkých materiálů.

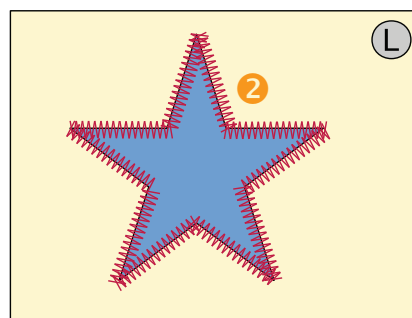
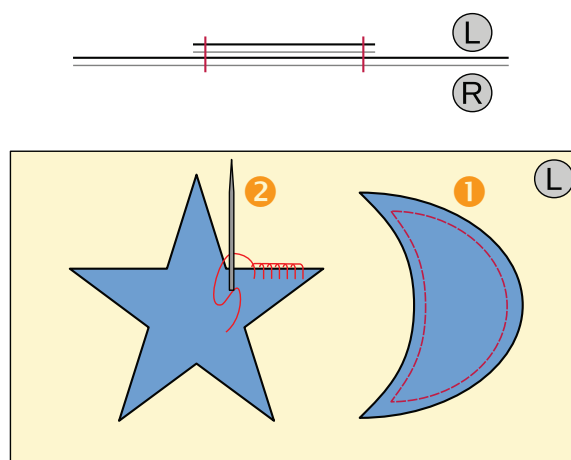

5.8.7 Aplikace

je naložení jednoho oděvního materiálu v ozdobných tvarech na druhý. Ke spojení dojde šitím, lepením nebo jiným způsobem. Aplikace může být provedena z **netřepivých materiálů** (plsti, pleteniny, kůže), ty se většinou našívají ručními stehy ①. U aplikací z **třepivých materiálů** je aplikovaný materiál nutné přišít v okrajích zahnutý (rovné tvary) nebo okraje začistit – ručně hustým smyčkovým stehem nebo strojově cikcak stehem ②.

● Postup hotovení

1. Zakreslit motiv na materiál a vystřihnout.
2. Vyznačit umístění vzoru na podkladovém materiálu.
3. Podkladový materiál i aplikovaný materiál podleprít vhodnou výztužnou vložkou (záleží na použitém materiálu).
4. Před samotným našitím aplikovaný materiál přišpendlit, nastehovat, našít strojově pomocnými stehy nebo pomocně přilepit speciálním lepidlem.

5.8.8 Zdobení krajkou, stuhami a prýmkami

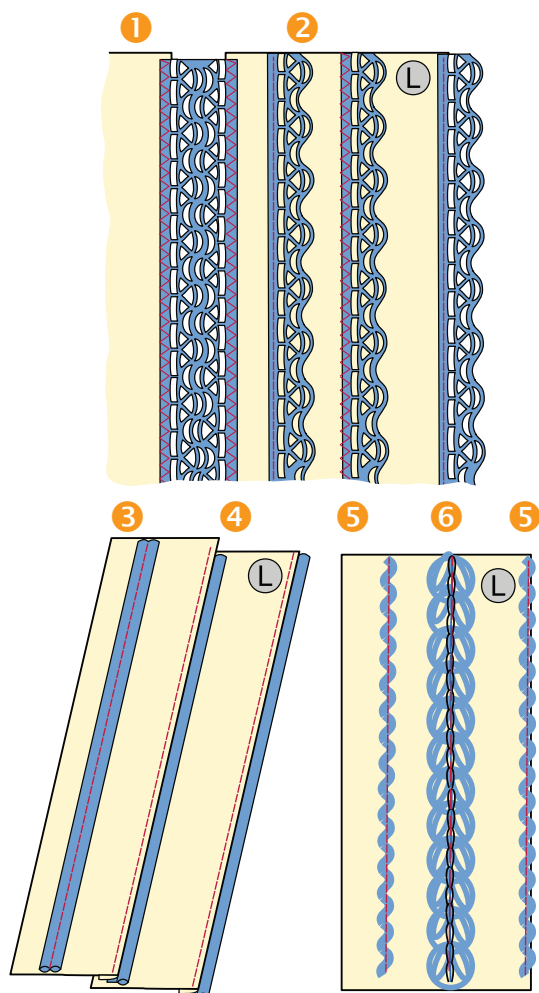
Krajka s dvěma pevnými okraji se všívá mezi oděvní díly jednoduchým přeplátovaným švem **1**. **Krajka s jedním pevným okrajem** se našívá přímo na oděvní díl nebo na kraj oděvního dílu **2**. Také je možné našít na díl část plošné textilie – **krajkoviny**. Při jejím stříhání a zpracování je nutné respektovat vzor.

Sutaška se našívá středem v prohlubni **3**.

Paspulka se vkládá do přeplátovaných švů, k okrajům oděvů nebo dílů **4**.

Hadovka se našívá na okraji nebo v ploše materiálu strojem **5**.

Galonské prýmkami se našívají ručně zadním stehem **6**.

5.8.9 Zdobení dutinkou

Dutinku je možné vytvořit ze stejného materiálu, jako je oděv, nebo může oděv barevně doplňovat. Vytváří se předšitím úzkého proužku kosmo stříženého materiálu z rubu. Předšívá se krátkým stehem. Předšití je

umístěno asi ve třetině složeného proužku, aby švová záložka byla větší (2/3), dutinku vyplňovala a ta byla kulatá **1**.

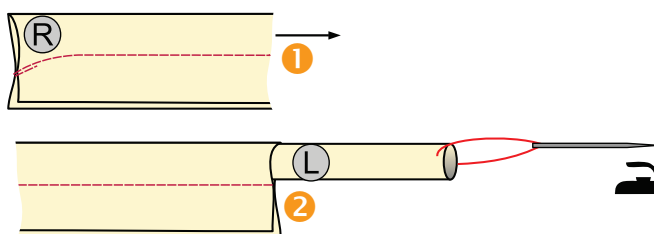
Po předšití se zachytí konec nití navlečenou v jehle a celá dutinka se protáhne do líce. **2**

Dutinka se potom napne pomocí špendlíků, propaří žehličkou a nechá doschnout. Na zdobený materiál se našívá tak, že se na papírový stříh poznačí přesné umístění dutinky, dutinka se na papír naskládá a přišpendlí.

Pak se spojí, motiv se přenese na oděvní díl a přichytí skrytým zapošivacím stehem.

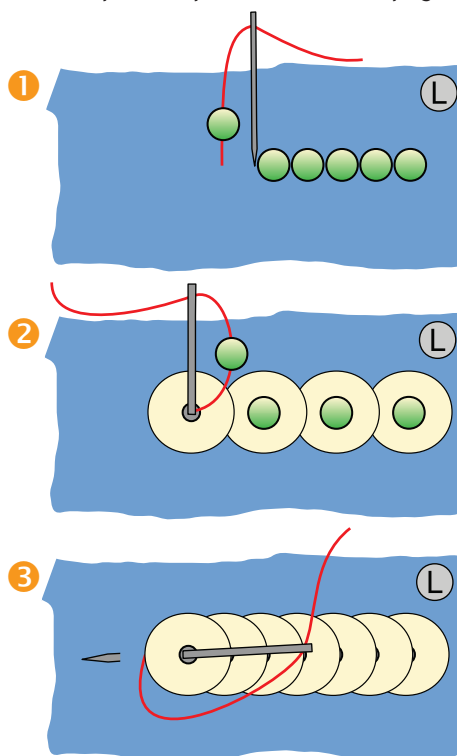
Z dutinky lze také vytvořit poutka k zapínání na knoflíky.

K vytvoření dutinky je potřeba vhodný materiál, cvik a pečlivost.

5.8.10 Našívání korálek a cetek/flitrů

Cetky stejně jako **korálky** se našívají jednotlivě, v řadách **1** nebo do tvaru. **Flitry** se našívají jednotlivě pomocí korálku **2** nebo za sebou v řadě zadním stehem **3**. Také je lze zakoupit už přímo v řadě spojené.

4. Halenkové rukávy

4.1 Rukávové rozparky

Dlouhý halenkový rukáv, který má být všit do manžety, musí mít rozparek, aby se dal obléknout přes ruku. Rukávové rozparky se umísťují do poloviny spodního rukávu. Zhotovují se po vyzkoušení délky rukávu. Délka halenkových rukávových rozparků je cca 8 až 10 cm.

4.1.1 Svislé rukávové rozparky

I Dotykový rozparek

Rukávový rozparek zapravený podsádkou Příprava

■ rukáv s poznačením rozparku

■ vyztužená podsádka

délka podsádky = délka rozparku + 2 až 3 cm

přesah na horním konci rozparku šířka

podsádky = cca 4 cm + švové záložky

● Postup hotovení

1. Obnitkovat nebo zažehlit okraje podsádky.

①

2. Přiložit podsádku lícem na líc rukávu středem k poznačení rozparku. ②

3. Předšít podsádku 3 mm od poznačení drobným stehem do tupé špičky. ③

4. Rozstříhnout rozparek. ④

5. Obrátit podsádku do rubu, vymnout šev, zastehovat a vyžehlit s vytvořením výpustky. ⑤

⑤

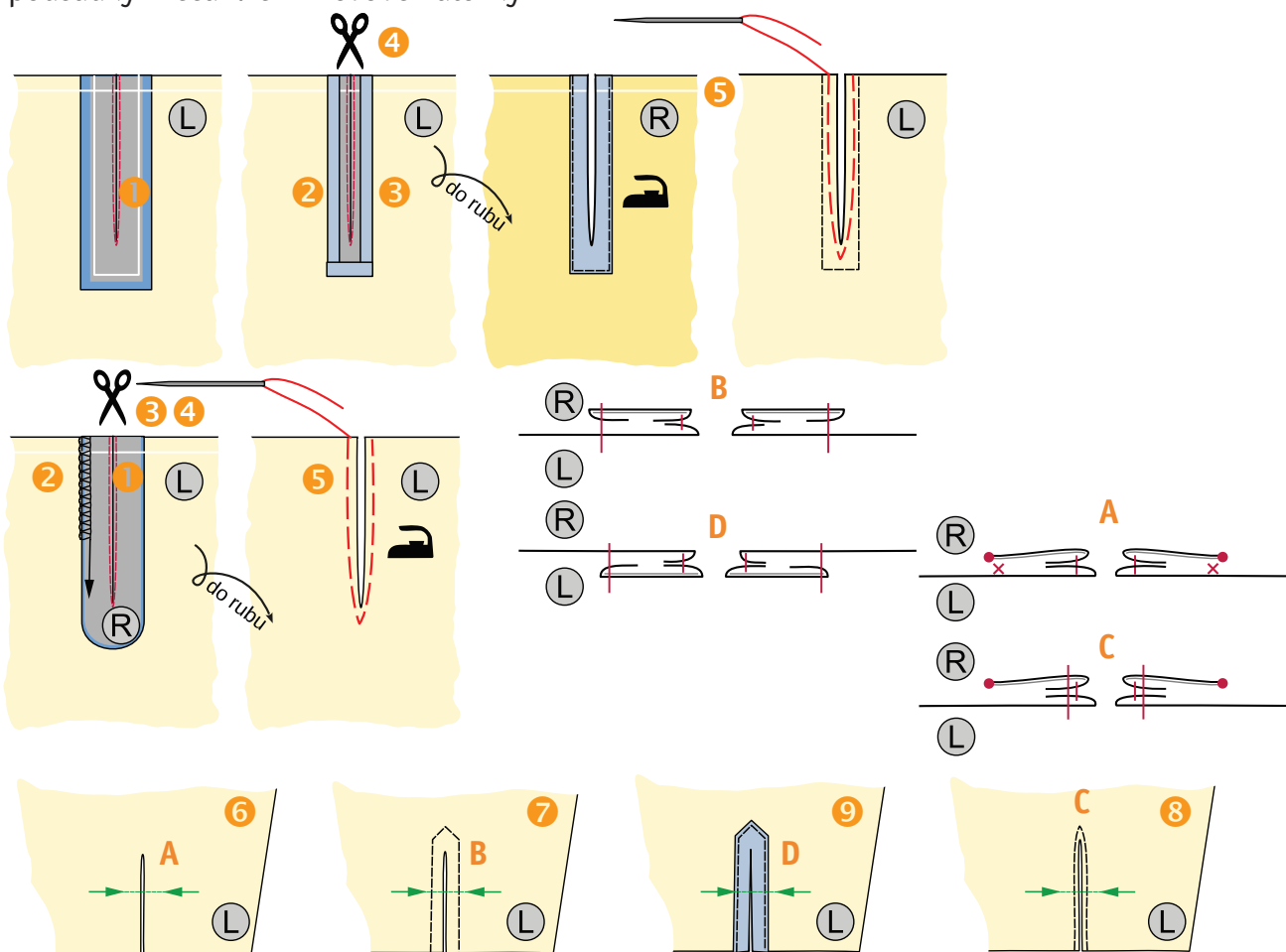
6. Přišít kraje podsádky.

■ obnitkované kraje ručně skrytým zapošívacím stehem (tkaniny vlnářského typu), ⑥

■ zažehlené kraje prošít strojem, ⑦

■ nebo prošít rozparek v kraji za 1 mm. ⑧

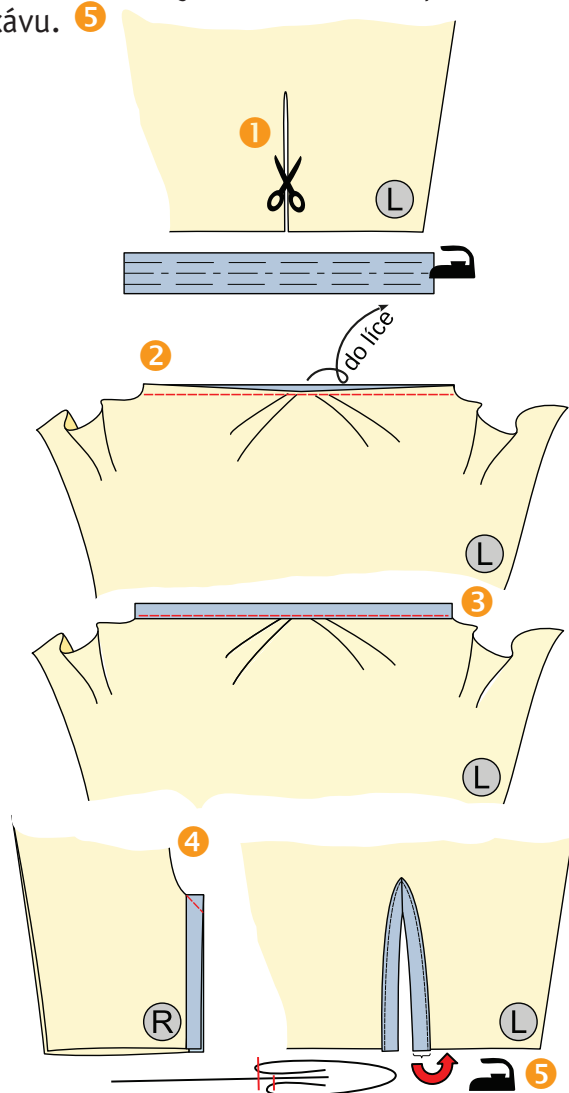
Podsádka může být také jako zdobný prvek předšitá z rubu do líce. ⑨

I Lemovaný rozpárek

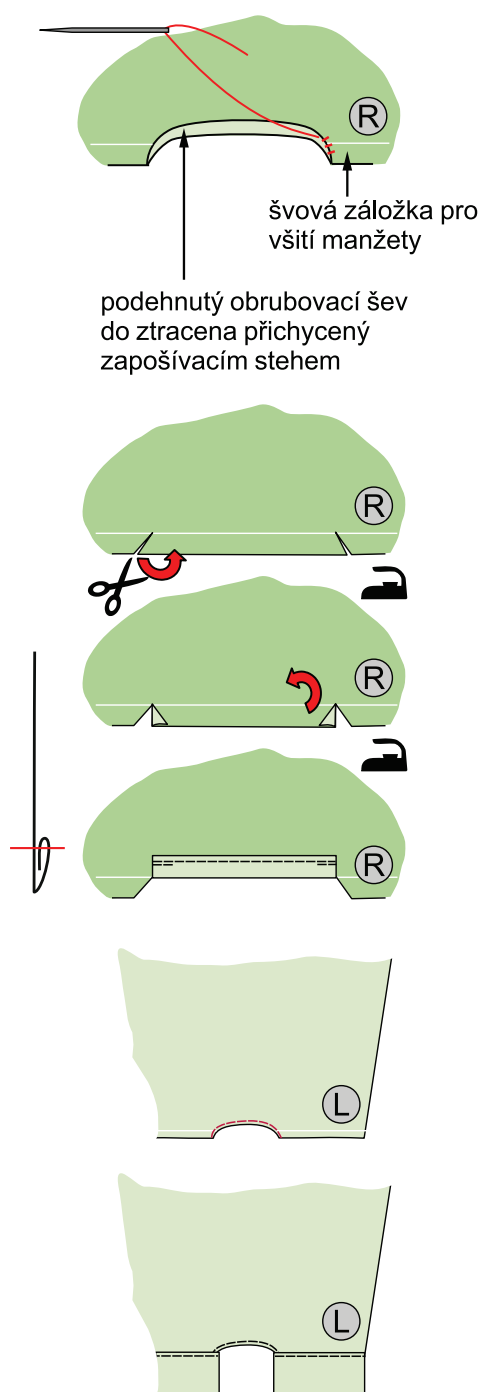
● Postup hotovení

1. Zhotovit nástřih v poznačení rozpárku, zažehlit lemovací proužek po délce napůl do rubu a zažehlit jednu švovou záložku do rubu. ①
2. Přiložit lemovací proužek lícem na rub rukávu nezažehleným okrajem k okraji rozpárku a obě strany současně předšít po rukávu za 0,5 cm švovou záložku, ve špičce za nitku, šíře švové záložky kosmého proužku je po celé délce stejná. ②
3. Otočit švové záložky směrem do lemovky, obrátit proužek do líce podle zažehlení a prošít za 1 mm v kraji. ③
4. Hotový rozpárek urovnat a zajistit v rubu odšítím pod úhlem 45° od konce rozpárku přes šířku lemovacího proužku. ④
5. Zažehlit nákytovou stranu rozpárku do R rukávu. ⑤

4.1.2 Vodorovný rozpárek

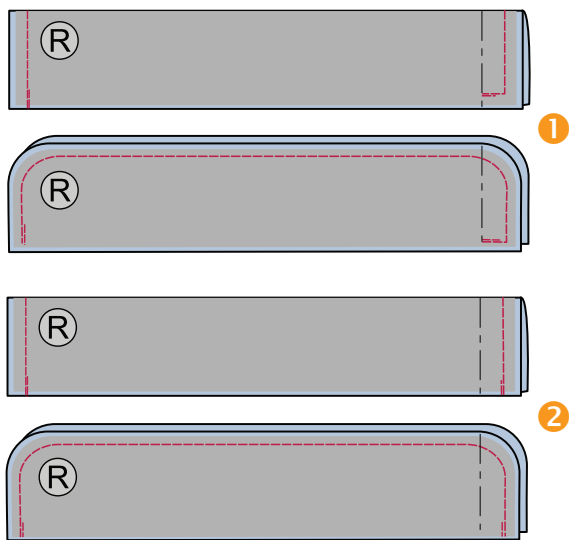
se používá tam, kde by byl svislý rozpárek nevhodný. Délka hotového rozpárku je 4 až 5 cm, umísťuje se do poloviny spodního rukávu. Rozpárek vznikne zhotovením úzkého obrubovacího švu – zaválky, v krajích do ztracena a přichycením ručně. Nebo se může rozpárek zhotovit nástřihy švové záložky a prošitím strojem. Po všití manžety se ručně hotová uzávěrka u vrchního zapnutí manžety v délce 1 cm, po zapnutí manžety se vytvoří záhybek.

4.2 Hotovení a všívání manžet dlouhých rukávů

4.2.1 Hotovení manžet

Manžety mohou být jednodílné nebo dvoudílné, s různě tvarovanými hranami. Tuží se vrchní manžeta. Manžety u dámských halenek mají obvykle odšité přepnutí ①, přepnutí nebývá odšité ② u lemovaného rozparku. Naopak u dotykového rozparku musí být vždy.

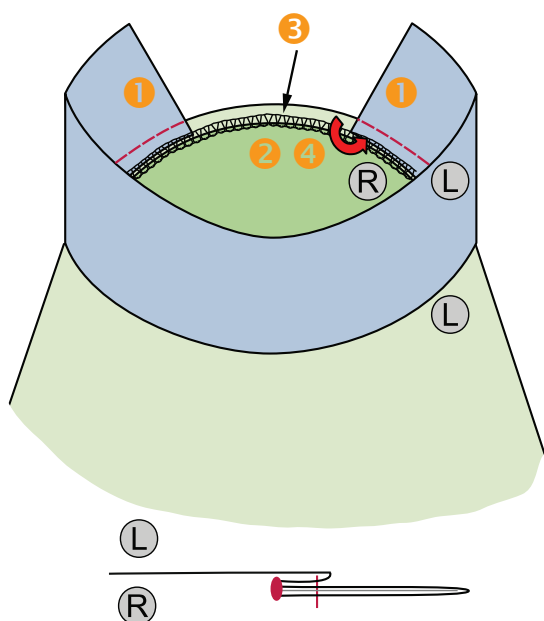

4.2.2 Všítí manžety v jedné operaci

Tento způsob se používá pouze u pružného materiálu a vodorovného rozparku.

Příprava

- hotová manžeta
- sešitý rukáv s upraveným dolním krajem a poznačeným vodorovným rozparkem

● Postup hotovení

1. Přiložit celou manžetu lícem na líc rukávu a všít od jednoho kraje rozparku k druhému. ①
2. Švovou záložku obnitkovat dohromady a sklopit do rukávu. ②
3. Prošít švovou záložku v místě rozparku. ③
- Zhotovit uzávěrku u přepnutí. ④

4.2.3 Všítí manžety z líce do rubu

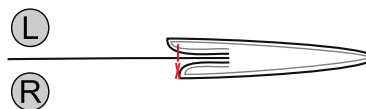
U tohoto způsobu není po zhotovení vidět v líci prošití manžety.

Příprava

- hotová manžeta
- sešitý rukáv s hotovým rozparkem a upraveným dolním krajem

● Postup hotovení

1. Přiložit vrchní manžetu lícem na líc rukávu a všít s uzašitím.
2. Švovou záložku sežehlít do manžety.
3. V rubu přiložit spodní manžetu se zahnutou švovou záložkou a přichytit ručně zapošivacím stehem.

4.2.4 Všítí manžety z rubu do líce

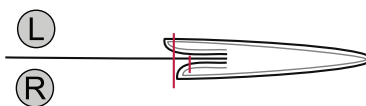
U tohoto způsobu po zhotovení je v líci vidět prošití manžety.

Příprava

- hotová manžeta se zažehlenou švovou záložkou vrchní manžety
- sešitý rukáv s hotovým rozparkem a upraveným dolním krajem

● Postup hotovení

1. Přiložit spodní manžetu lícem na rub rukávu a všít s uzašitím.
2. Švovou záložku sežehlít do manžety.
3. V líci přiložit vrchní manžetu se zažehlenou švovou záložkou a prošít strojem.

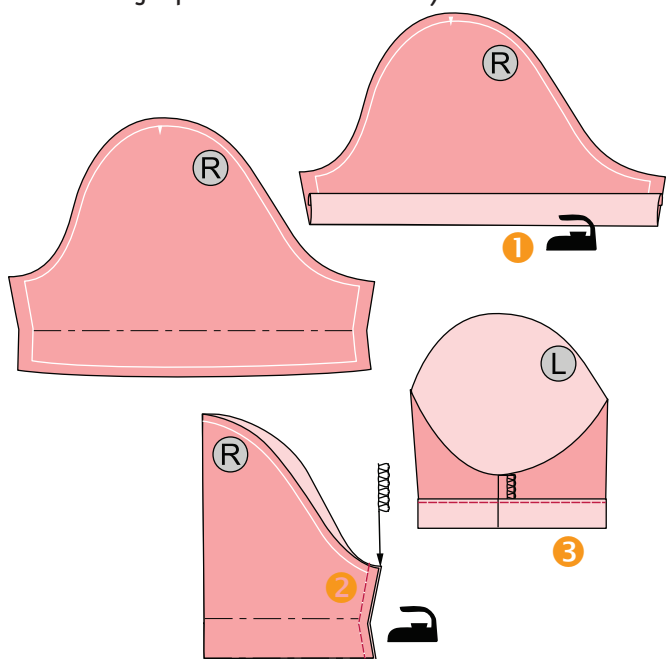

4.3 Dolní kraje krátkých rukávů

4.3.1 Zahnutá nebo podehnutá obruba

● Postup hotovení

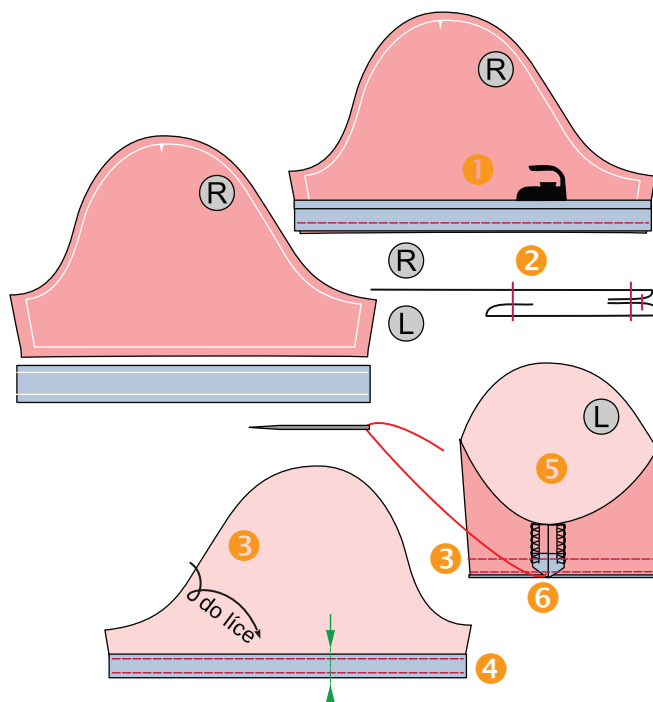
1. Zažehlit dolní koncovou záložku do rubu. ①
2. Zažehlenou dolní koncovou záložku rozložit, sešít rukávový šev, obnitkovat dohromady a sežehlit do ZD nebo obnitkovat švové záložky zvlášť a rozžehlit (na obrázku sežehleno). ②
3. U zahnuté obruby obnitkovat dolní okraj rukávu, složit zažehlenou švovou záložku a prošívat strojem nebo přichytit ručně (na obrázku je podehnutá obruba). ③

4.3.2 Našitá manžeta (léga)

● Postup hotovení

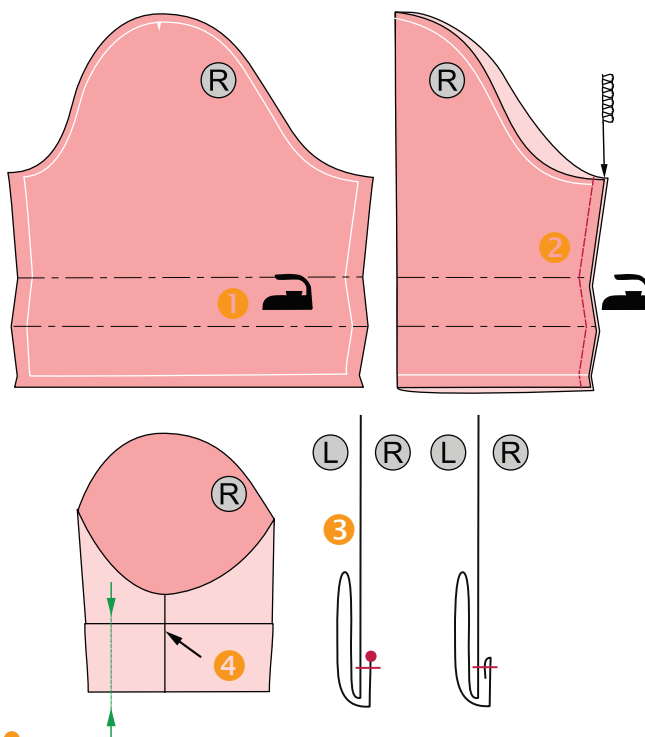
1. Zažehlit kraj légy. ①
2. Přiložit légu lícem na rub rukávu a předšit. ②
3. Otočit légu do líce a zažehlit výpustku z légy. ③
4. Prošívat légu ze dvou stran ve stejné vzdálenosti. ④
5. Sešít rukávový šev, dbát na návaznost légy. ⑤
6. Švové záložky obnitkovat zvlášť a rozžehlit, zažehlit růžky a přichytit ručně zapošivacím stehem. ⑥

4.3.3 Přinechaná manžeta

● Postup hotovení

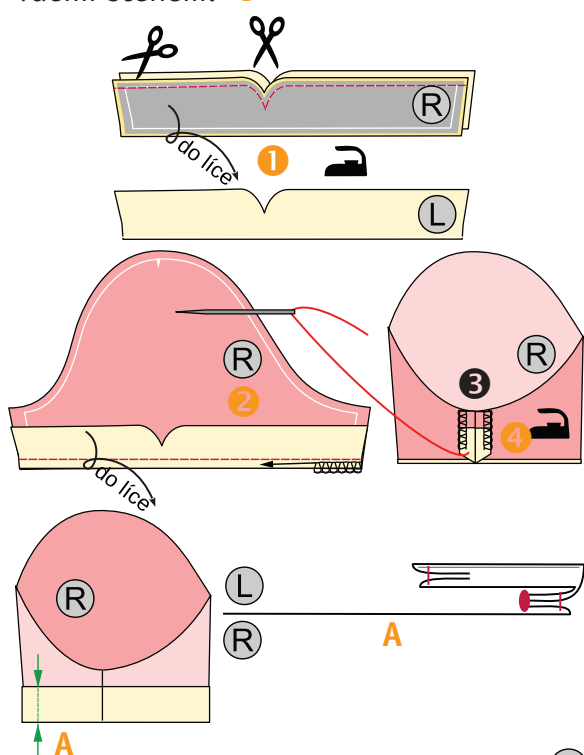
1. Zažehlit manžetu na rozloženém rukávu. ①
2. Manžetu rozložit a sešít rukávový šev, švové záložky obnitkovat zvlášť a rozžehlit. ②
3. Přichytit švovou záložku dolního kraje zahnutým nebo podehnutým obrubovacím švem k rukávu (manžeta je rozložená, u zahnutí je nutné švovou záložku obnitkovat). ③
4. Zhotovit uzávěrku ručně nebo strojem v rukávovém švu cca 0,5 cm pod horním krajem manžety. ④

4.3.4 Předšitá manžeta

● Postup hotovení

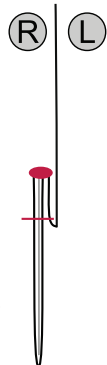
1. Zhotovit manžetu – vyztužit vrchní manžetu, předšít v horním kraji, švovou záložku sestříhnout, manžetu otočit do líce, vymnout a vyžehlit výpustku z vrchní manžety. ①
2. Přiložit vrchní manžetu lícem na rub rukávu a předšít hřbetově, švovou záložku obnitkovat, manžetu otočit do líce a zažehlit výpustku z manžety. ②
3. Urovnat rukávový šev s ohledem na návaznosti manžety a sešít. ③
4. Švové záložky obnitkovat zvlášť a rozžehlit, zažehlit rúžky a přichytit ručně zapošivacím stehem. ④

4.3.5 Všítí rukávu do manžety v jedné operaci

● Postup hotovení

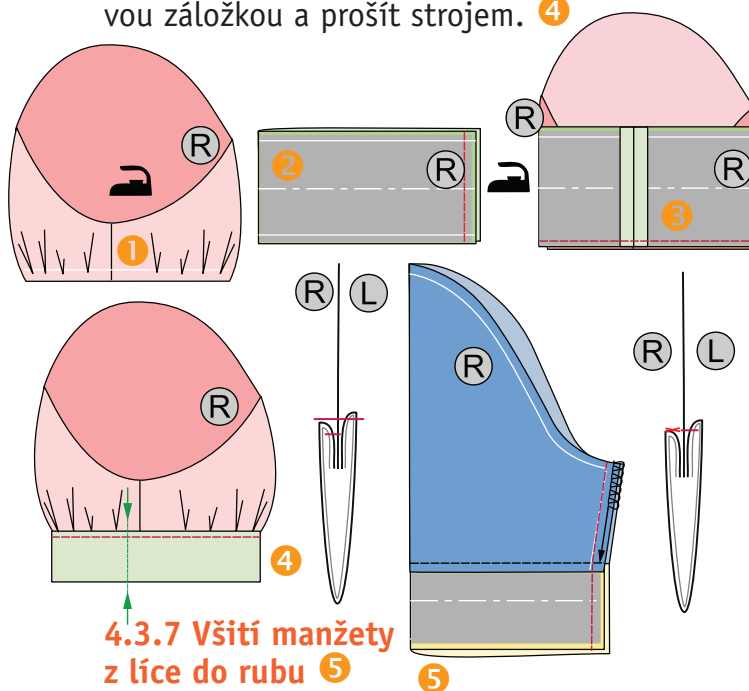
1. Sešít rukávový šev, švové záložky obnitkovat zvlášť a rozžehlit.
2. Složit vyztuženou manžetu po délce rubem na rub a zažehlit přehyb.
3. Zažehlenou manžetu rozložit a sešít po krátké straně lícem na líc, švovou záložku rozžehlit, manžetu složit rubem na rub podél přehybu.
4. Přiložit hotovou manžetu lícem na líc rukávu a sešít hřbetově, švovou záložku obnitkovat dohromady a sklopit do rukávu.

4.3.6 Všítí manžety z rubu do líce

● Postup hotovení

1. Upravit dolní kraj rukávu (zřasit), sešít rukávový šev, švové záložky obnitkovat zvlášť a rozžehlit. ①
 2. Složit manžetu po délce rubem na rub a zažehlit přehyb, zažehlit švovou záložku vrchní manžety.
 3. Zažehlenou manžetu rozložit a sešít po krátké straně lícem na líc, švovou záložku rozžehlit. ②
 4. Přiložit vrchní manžetu lícem na rub rukávu a všít po celém obvodu, šev sežehlit do manžety. ③
- V líci přiložit vrchní manžetu se zahnutou švovou záložkou a prošíť strojem. ④

4.3.7 Všítí manžety z líce do rubu

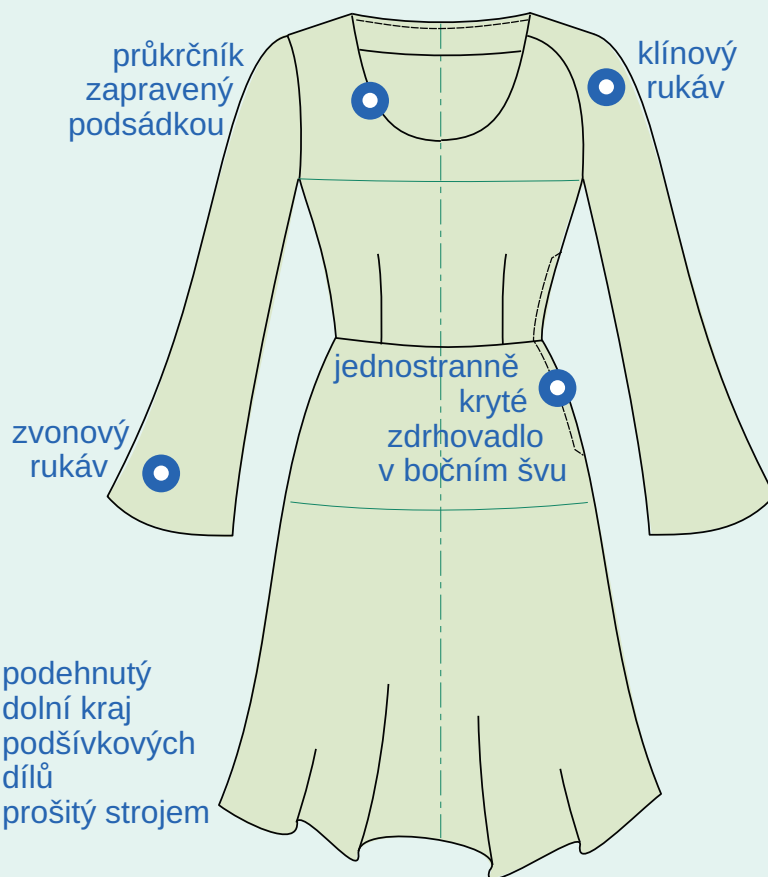
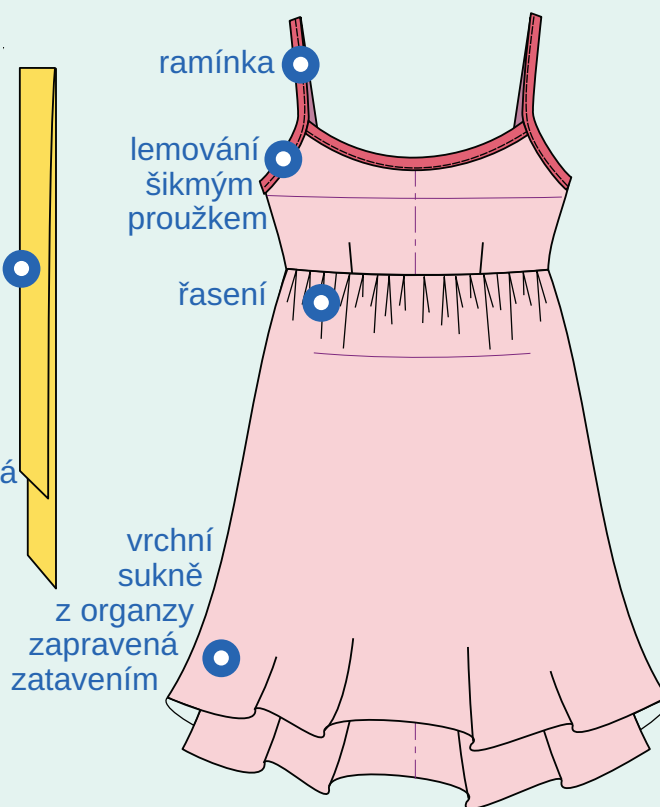
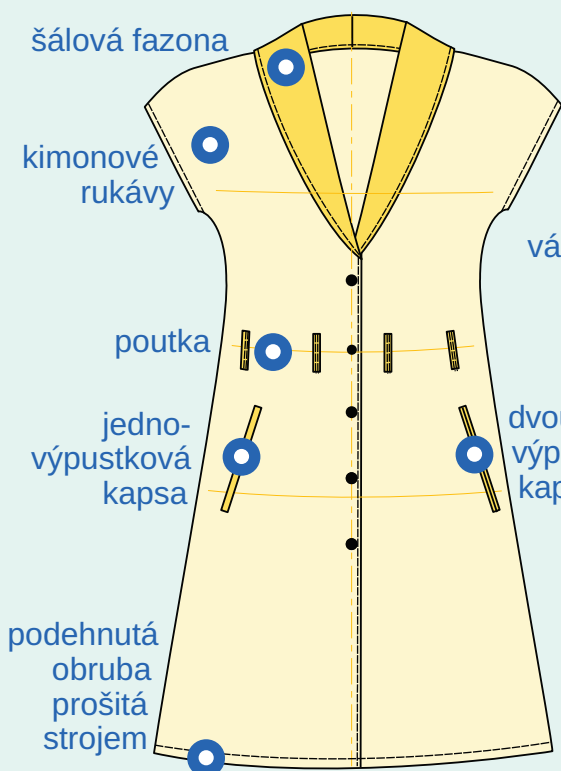
● Postup hotovení

1. Upravit dolní kraj rukávu (zřasit).
2. Obnitkovat okraje rukávového švu.
3. Složit manžetu po délce rubem na rub a zažehlit přehyb.
4. Přiložit spodní manžetu lícem na líc rukávu a všít v celé délce.
5. Švovou záložku sežehlit do manžety.
6. Sešít rukávový šev v návaznosti s manžetou, švové záložky rozžehlit.
7. V rubu přiložit spodní manžetu se zahnutou švovou záložkou a přichytit ručně zapošivacím stehem.

U tenkých syntetických materiálů a zvonových rukávů lze dolní kraj také olemovat, zakončit úzkou obnitkou nebo zatavením pájkou.

5. Dámské šaty – základní charakteristiky

5.1 Technické podmínky provedení, nákresy a popisy dámských šatů

5.2 Základní prvky šatů

Šaty jsou vrchní ženský oděv s širokými možnostmi použití pro nejrůznější příležitosti. Skládají se z živůtkové a sukňové části, které jsou buď vcelku, nebo jsou v pasové části přestřižené, části mohou být i oddělené. Obvykle se zapínají na zdrhovadlo v bočním nebo zadním středovém švu. Šaty mohou mít podšívku.

Technologické zpracování halenek a šatů je velmi podobné, halenkové a šatové prvky se mohou prolínat.

5.3 Druhy šatů podle účelu

Vycházkové šaty

jsou určeny pro každodenní nošení. Mohou být celoroční, letní nebo zimní.

Sportovní šaty

se dnes používají už jen u některých sportů, jako jsou například tenis, turistika nebo krasobruslení.

Pracovní šaty

by měly být pohodlného střihu. Mívají praktické prvky jako nakládané kapsy nebo zapínání na předním středu. Jejich stříhové a technologické řešení musí zajistit bezpečnost práce.

Společenské šaty

jsou určeny k nošení při společenských příležitostech. Mívají větší výstřih, přiléhavý živůtek a sukňovou část s libovolnou šířkou. Mohou být krátké nebo dlouhé.

Mezi společenské šaty patří také šaty svaatební. Dále se rozlišují malé večerní šaty, které mají vždy rukávy a jsou krátké nebo tříčtvrteční, a velké večerní šaty, které jsou vždy dlouhé a nemusí mít rukávy. Korzetové šaty mají speciální technologické zpracování, pod sukňovou část korzetových šatů se obvykle obléká tvarující spodnička.

Podle tvaru mohou být šaty rovné, volné, přiléhavé nebo polopřiléhavé.

5.4 Oděvní materiály vhodné na šaty

Na vycházkové šaty se používají přírodní, syntetické i směsové materiály nenáročné na údržbu. Volba materiálu závisí na ročním období, pro které jsou šaty určeny. Sportovní šaty se zhotovují z úpletů, mají specifické technologické zpracování. U materiálů na pracovní šaty je prvořadý požadavek na snadnou údržbu a bezpečnost práce. Materiály na společenské šaty bývají nákladné, mohou to být různé satény, krajky, tyly, voály, samety a podobně. Požadavky na pohodlí a snadnou údržbu nejsou u těchto materiálů prvořadé, důležité je estetické hledisko.

5.5 Šablony šatů, polohování a stříhání

Velikost švových záložek v individuální výrobě je stejná jako u halenek:

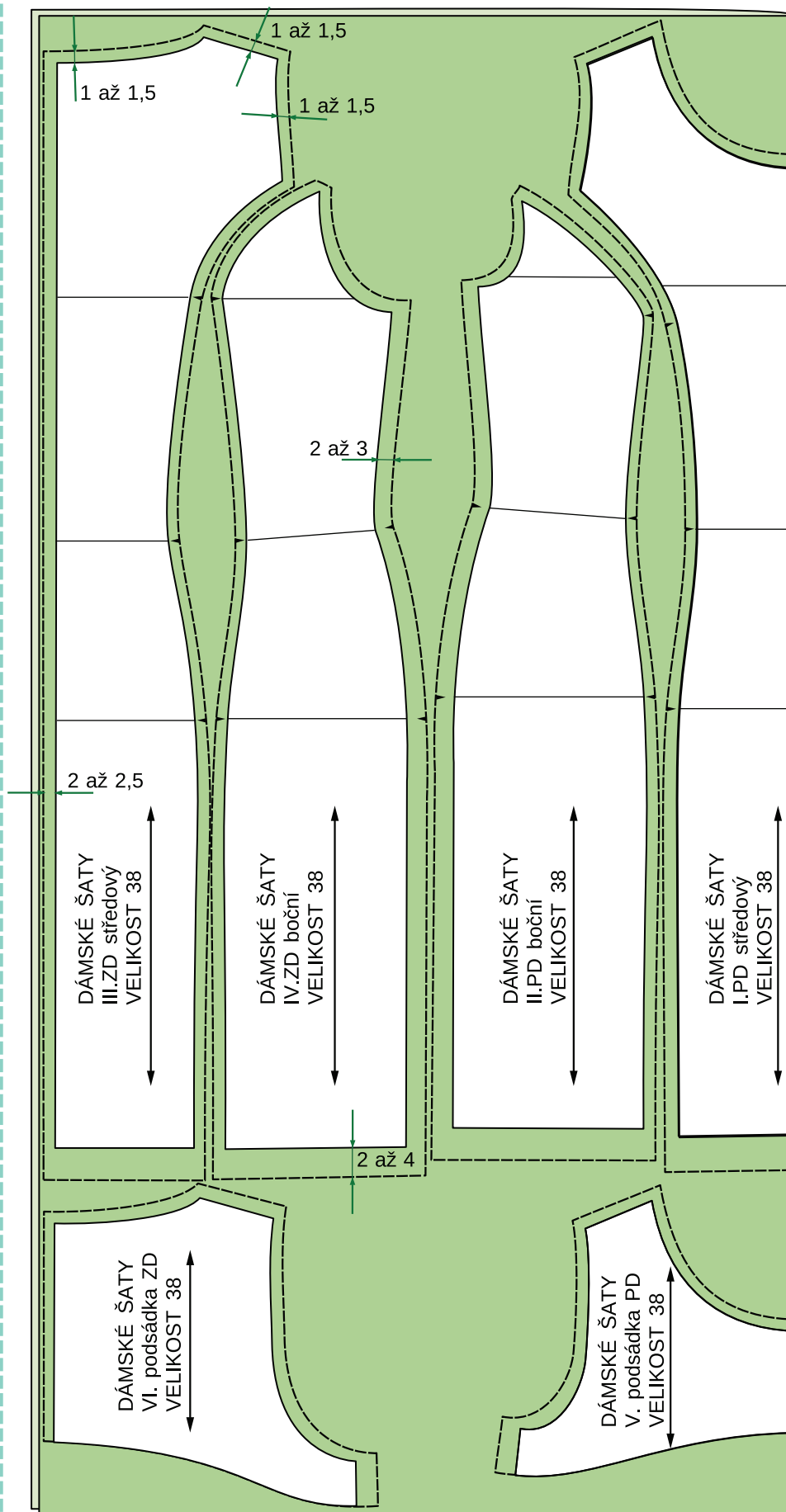
- 1 až 1,5 cm – přední kraje, průkrčníky, průramky, límce, manžety
- 1,5 až 2 cm – náramenice, členící švy
- 2 až 3 cm – boční kraje
- 2 až 4 cm – dolní kraje

U šatů se vyztužují

límce, podsádky, průhmaty kapes a manžety.

5.5.1 Polohový plán členěných šatů

Technický náčrtek, popis a postup hotovení těchto šatů jsou uvedeny v kapitole 12.2

6. Šatové kapsy

6.1 Nakládané kapsy

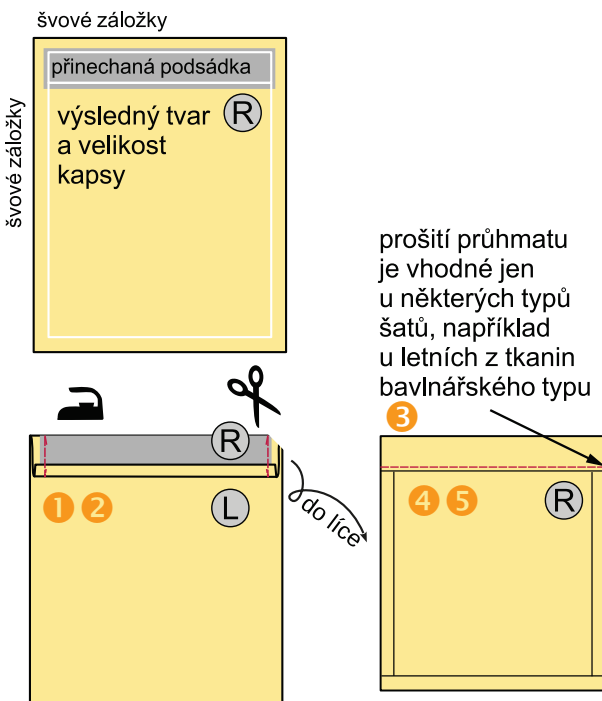
6.1.1. Hotovení hladké nakládané kapsy s rovným průhmatem

Příprava

- kapsa s přinechanou vyztuženou podsádkou průhmatu a švovými záložkami
- oděvní díl

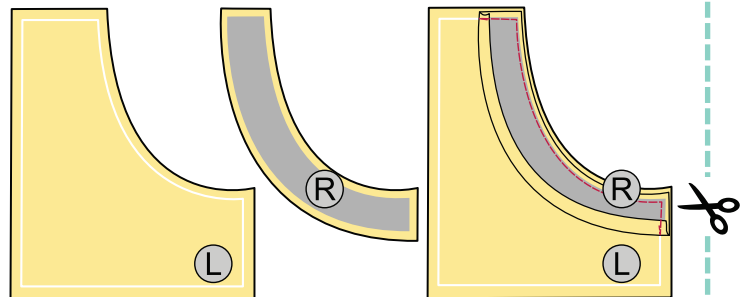
Postup hotovení

1. Zažehlit švovou záložku podsádky do rubu. ①
2. Zahnout průhmatovou podsádku do líce a předšit po krátkých stranách s uzažitím. ②
3. Sestříhnout rúžky a obrátit podsádku do rubu, vymnout rohy. ③
4. Zažehlit švové záložky podle tvaru kapsy, vyžehlit kapsu. ④
5. Prošit průhmatovou podsádku na kapsový váček v kraji. ⑤

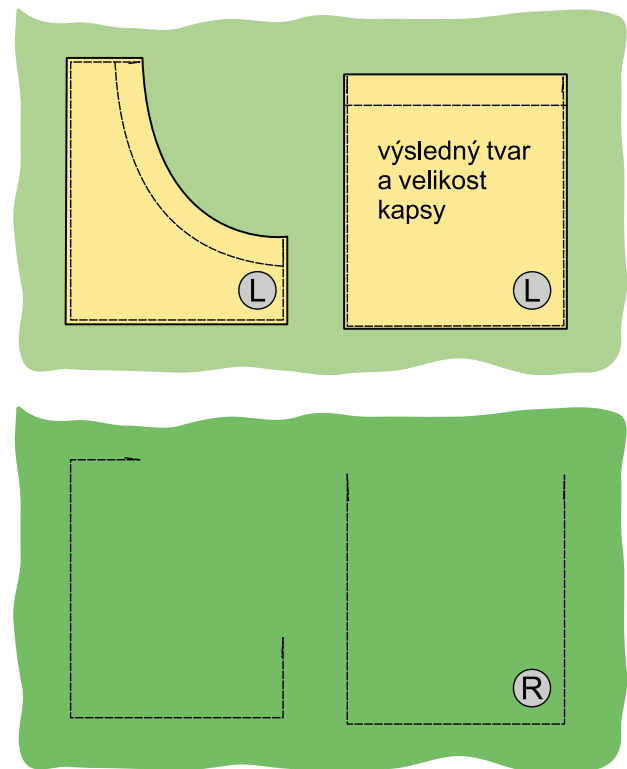
6.1.2 Hotovení hladké nakládané kapsy s tvarovaným průhmatem

Tvarovaný průhmat je nutné zapravit předšitou podsádkou, jinak je postup stejný jako u hladké kapsy s rovným průhmatem.

6.1.3 Našití nakládaných šatových kapes

Kapsy se našívají dle značení s navolněním průhmatu.

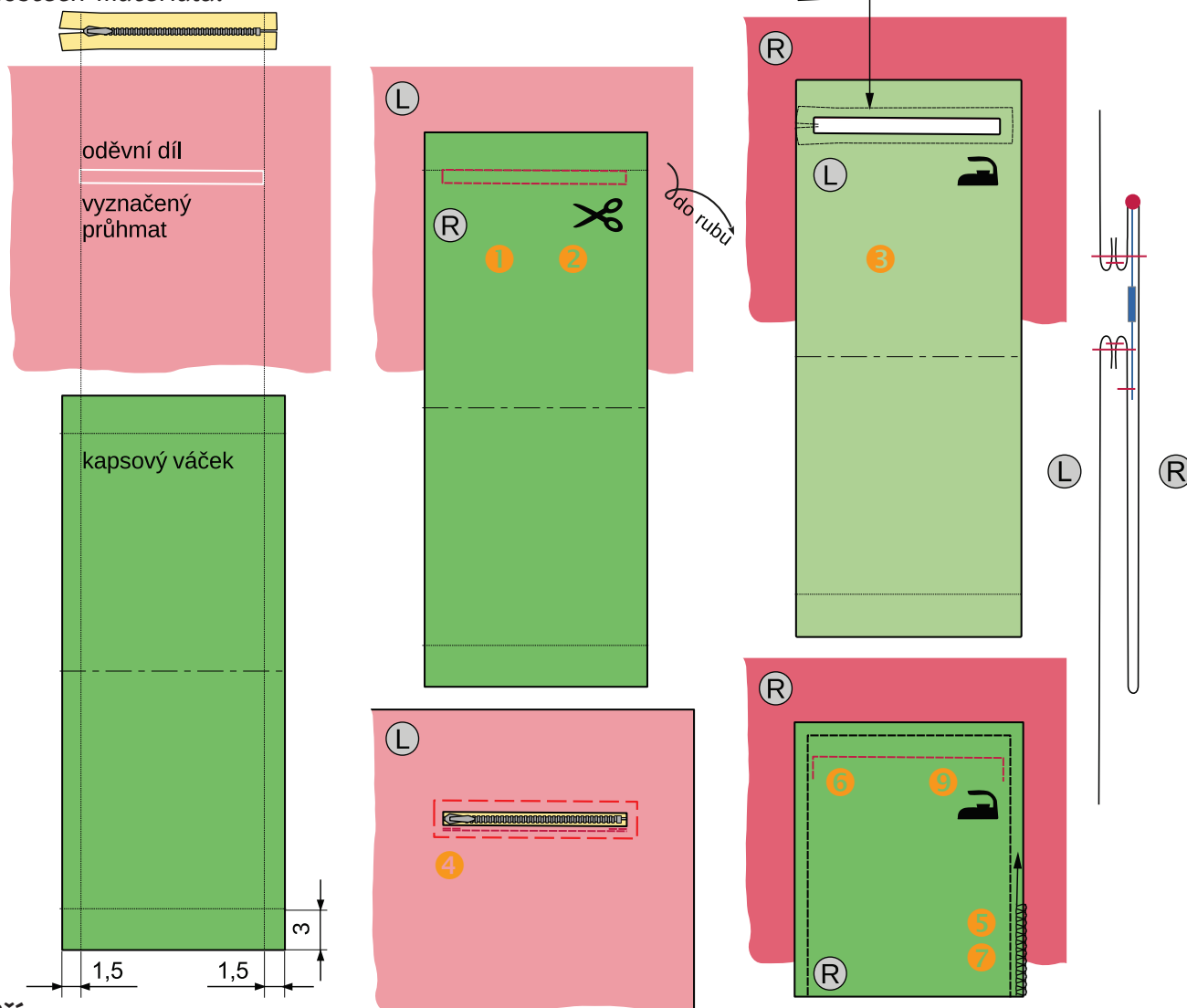

Kapsy na šatech z tkanin vlnářského typu mohou být podšívkovány. Průhmatová podsádka na nich není prošitá.

6.2 Prostřížené kapsy

6.2.2 Kapsa na zdrhovadlo

vzhledem k hmotnosti zdrhovadla není vhodná na měkké splývavé tkaniny. Šíře průhmatu kapsy = šíře zoubků + cca 3 mm z každé strany. Délka průhmatu je ovlivněna délkou zdrhovadla + 3 až 5 mm z každé strany. Průhmat nemusí být vyztužen, protože je zpevněn tkanicí zdrhovadla, záleží na vlastnostech materiálu.

Příprava

- oděvní díl s poznačeným (a vyztuženým) průhmatem
- vrchní a spodní kapsový váček z vrchového materiálu střížený vcelku
- zdrhovadlo

● Postup hotovení

1. Přiložit vrchní část kapsového váčku L×L vyznačeného průhmatu s posunutím

cca 3 cm nad průhmat a předšit celý průhmat (ze 4 stran) s uzažitím. ①

2. Prostříhnout kapsový průhmat uprostřed, v koncích uhlopříčně do rohů. ②

3. Protáhnout kapsový váček do rubu, vymnout, zastehovat a vyžehlit výpustku v krajích průhmatu. ③

4. Podložit a vestehovat zdrhovadlo, všít zdrhovadlo prošíáním tkanice v dolní části průhmatu. ④

5. Přichytit tkanici zdrhovadla v dolní části průhmatu prošíáním v kraji na kapsový váček.

6. Složit spodní kapsový váček na vrchní a sešít ze tří stran. ⑤

7. Urovnat a prošíat zdrhovadlo z líce ze tří stran průhmatu. ⑥

8. Obnitkovat kapsový váček. ⑦

9. Vyžehlit díl s podžehlením kapsového váčku.

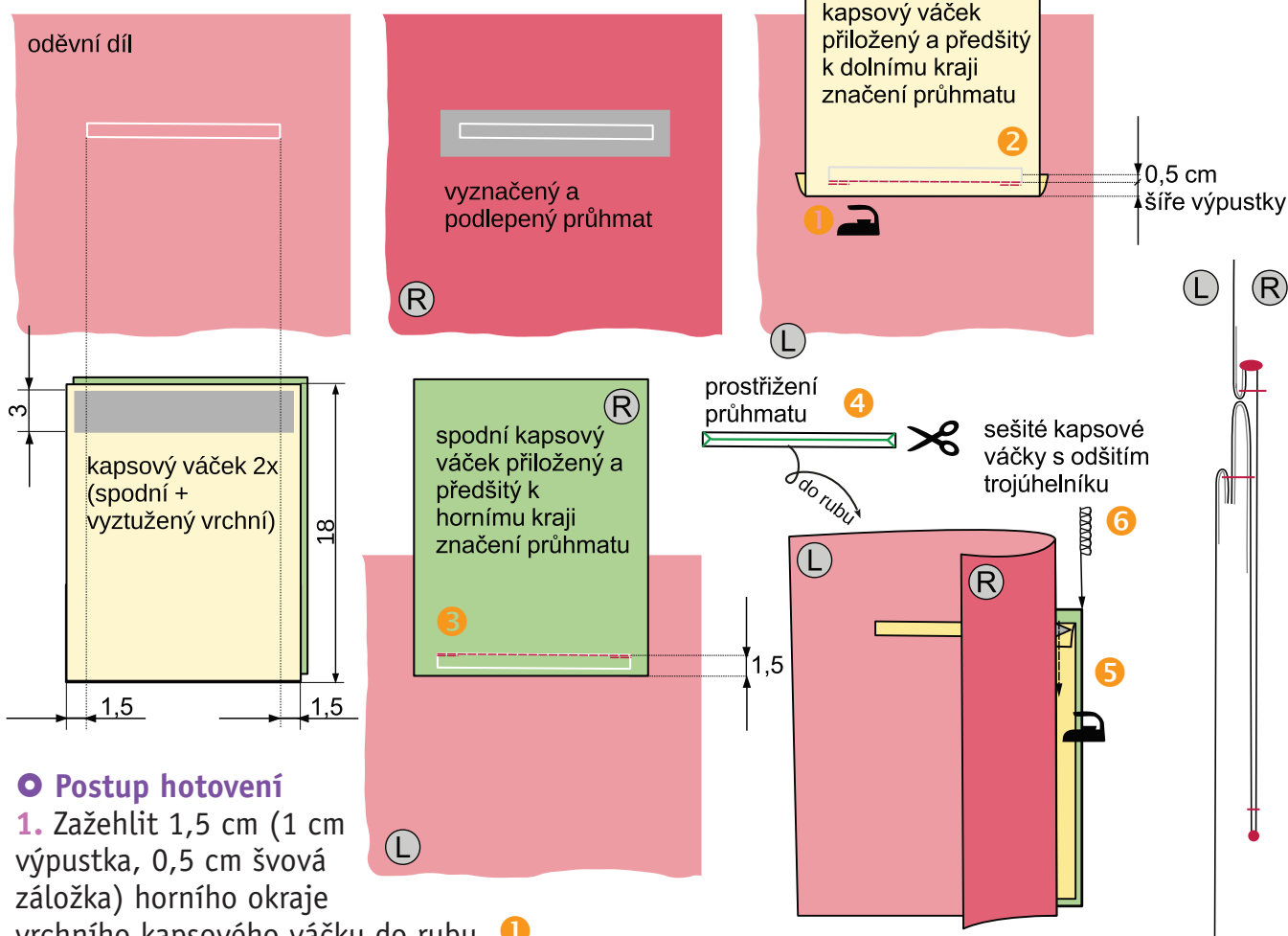
6.2.2 Výpustkové kapsy

Šíře výpustek se řídí vlastnostmi oděvního materiálu.

I Jednovýpustková kapsa se zažehlenou výpustkou

Příprava dílů:

- vrchní kapsový váček s přinechanou výpustkovou podsádkou z vrchového materiálu, šířka = délka průhmatu + 3 cm, výpustka je vyztužená
- spodní kapsový váček s přinechanou podkladovou podsádkou z vrchového materiálu, šířka = délka průhmatu + 3 cm
- díl s vyznačeným a vyztuženým průhmatem, výztuž přesahuje průhmat o cca 1 cm po obvodu, průhmat = 15 x 1 cm

Postup hotovení

1. Zažehlit 1,5 cm (1 cm výpustka, 0,5 cm švová záložka) horního okraje vrchního kapsového váčku do rubu. ①
2. Přiložit vrchní kapsový váček R x L dílu za šíři výpustky (1 cm) k dolnímu kraji vyznačeného průhmatu (váček leží směrem nahoru) a předšit v délce průhmatu s uzažitím. ②
3. Přiložit spodní kapsový váček L x L dílu k hornímu kraji vyznačeného průhmatu (váček

leží směrem nahoru) a předšit za 1,5 cm šířkou švovou záložku váčku v délce průhmatu s uzažitím. ③

4. Prostříhnout kapsový průhmat uprostřed, v koncích uhlopříčně k uzažití (nestříhat váčky). ④

5. Protáhnout kapsovým otvorem do rubu spodní kapsový váček a urovnat, švové záložky sežehlit do dílu.

6. Protáhnout kapsovým otvorem vrchní kapsový váček, švové záložky sežehlit do dílu, urovnat hotovou výpustku, aby vyplnila celý kapsový otvor, vyžehlit a prostehovat.

7. Sešít na sebe L x L urovnané kapsové váčky

v rubu oděvu se současným odšitím (zpevněním) ⑤ trojúhelníčků vzniklých úhlopříčným nastřížením (šije se po vrchním kapsovém váčku, v dolním kraji do kulata) a obnitkovat. ⑥

8. Obnitkovat horní švovou záložku spodního kapsového váčku.

I Dvouvýpustková kapsa s obtáčenými výpustkami

Příprava

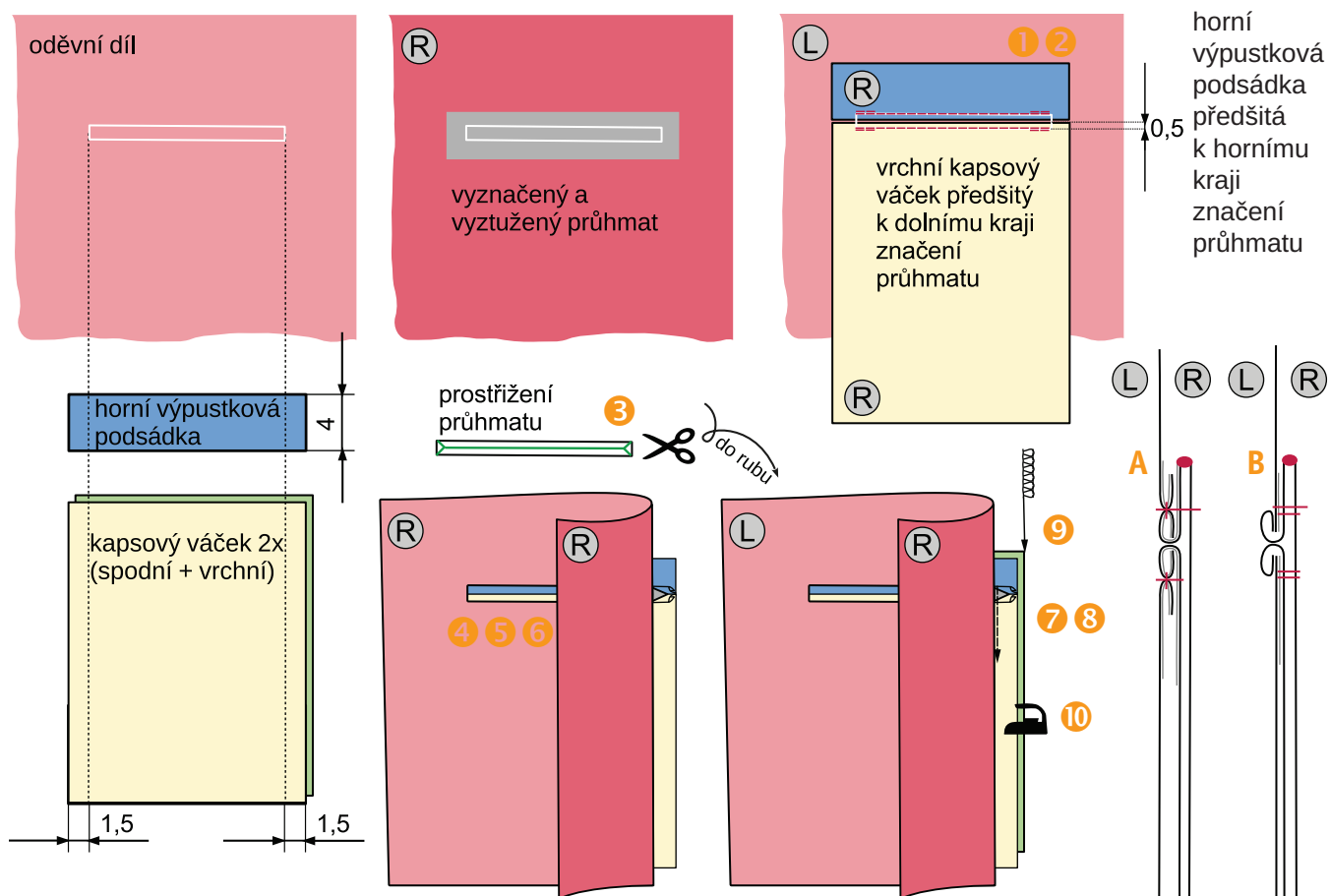
- (vyztužená) horní výpustková podsádka délky 4 cm, šíře = délka kapsového otvoru + 3 cm
- vrchní kapsový váček s přinechanou dolní výpustkovou podsádkou z vrchového materiálu (vyztužená výpustka) v horním kraji, šíře = délka průhmatu + 3 cm
- spodní kapsový váček z vrchového materiálu, šíře = délka průhmatu + 3 cm
- díl s vyznačeným a vyztuženým průhmatem, podlepení přesahuje průhmat o cca 1 cm po obvodu, kapsový otvor = 15 × 1 cm

v koncích uhlopříčně k uzaštění (nestříhat váčky). ③

4. Protáhnout kapsovým otvorem vrchní kapsový váček, švové záložky rozžehlit A nebo sežehlit B, urovnat dolní výpustku, aby vyplnila polovinu kapsového otvoru, zastehovat a vyžehlit. ④

5. Protáhnout kapsovým otvorem horní výpustkovou podsádku, švové záložky rozžehlit nebo sežehlit, urovnat výpustku, aby vyplnila polovinu kapsového otvoru, zastehovat a vyžehlit. ⑤

6. Upevnit (dolní) výpustku prošitím strojem v předšití. ⑥

horní výpustková podsádka předšitá k hornímu kraji značení průhmatu

Postup hotovení

1. Přiložit horní výpustkovou podsádku L×L dílu k hornímu kraji vyznačeného průhmatu (podsádka leží směrem nahoru) a předšít za 0,5 cm širokou švovou záložku v délce průhmatu s uzaštěním. ①

2. Přiložit vrchní kapsový váček L×L dílu k dolnímu kraji vyznačeného průhmatu (váček leží směrem dolů) a předšít za 0,5 cm širokou švovou záložku v délce průhmatu s uzaštěním. ②

3. Prostříhnout kapsový průhmat uprostřed,

7. Podložit spodní kapsový váček L×L vrchního kapsového váčku, váčky urovnat na sebe a prošpendlit. ⑦

8. Upevnit horní výpustku prošitím v předšití na spodní kapsový váček.

9. Sešít kapsové váčky se současným odšitím (zpevněním) trojúhelníků vzniklých uhlopříčným nastřížením (v dolním kraji do kulata). ⑧

10. Švové záložky obnitkovat dohromady. ⑨

11. Vyžehlit díl s podžehlením váčku. ⑩

I Dvouvýpustková kapsa se zažehlenými výpustkami

Příprava

- vyztužená horní výpustková podsádka délky 4 cm, šíře = délka průhmatu + 3 cm
- vrchní kapsový váček s přinechanou dolní výpustkovou podsádkou z vrchového materiálu, šíře = délka průhmatu + 3 cm, váček je v horní části vyztužený – vyztužená výpustka
- spodní kapsový váček z vrchového materiálu, šířka = délka kapsového otvoru + 3 cm
- díl s vyznačeným a vyztuženým průhmatem, výztuž přesahuje průhmat o cca 1cm po obvodu, průhmat = 15 × 1 cm

Postup hotovení

1. Zažehlit 1 cm (0,5 cm výpustky a 0,5 cm švové záložky) horní výpustkové podsádky do R, prostehováním poznačit šíři výpustky. ①
2. Přiložit podsádku R×L dílu k hornímu kraji vyznačeného průhmatu (volný kraj podsádky leží směrem dolů) a předšit za 0,5 cm širokou švovou záložku v délce průhmatu s uzažitím. ②
3. Zažehlit 1 cm (0,5 cm výpustky a 0,5 cm

- švové záložky) vrchního kapsového váčku do R a poznačit šíři výpustky. ③
4. Přiložit vrchní kapsový váček R×L dílu k dolnímu kraji vyznačeného průhmatu (váček leží směrem nahoru) a předšit za 0,5 cm širokou švovou záložku v délce průhmatu s uzažitím. ④
5. Prostříhnout kapsový průhmat uprostřed, v koncích uhlopříčně k uzažití (nestříhat váčky). ⑤
6. Protáhnout kapsovým otvorem výpustkovou podsádku a vrchní kapsový váček, urovnat hotové výpustky, aby vyplnily celý kapsový otvor, švové záložky sežehlit do dílu. ⑥
7. Podložit spodní kapsový váček L×L vrchního kapsového váčku, váčky urovnat na sebe a prošpendlit. ⑦
8. Upevnit horní výpustku prošitím ve švové záložce na spodní kapsový váček ⑧
9. Prostehovat průhmat a sešít kapsové váčky se současným odšitím (zpevněním) trojúhelníčků vzniklých úhlopříčným nastřížením (v dolním kraji do kulata). ⑨
10. Švové záložky obnitkovat dohromady. ⑩
11. Vyžehlit díl s podžehlením váčku.

